

PODSTAWA PROGRAMOWA KATECHEZY KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE

WPROWADZENIE

W samym centrum katechezy znajduje się przede wszystkim Osoba Jezusa Chrystusa (...). Katechizować, (...) to odkrywać w Osobie Chrystusa cały odwieczny zamysł Boży, który w Nim się wypełnił. To dążyć do zrozumienia znaczenia czynów i słów Chrystusa oraz znaków dokonanych przez Niego (CT 5). Te słowa św. Jana Pawła II przypominają, że katechizować znaczy poznawać Chrystusa i budzić entuzjazm dla tego poznania. To – jak powie św. Augustyn – *oddać nasz głos Jezusowi, aby On przez nas przemówił*. Z tego przenikniętego miłością poznania Chrystusa rodzi się pragnienie ewangelizowania i prowadzenia innych do przyjęcia wiary.

Katecheza jest jedną z podstawowych form działalności Kościoła i winna być poddana Jego misji. Nawrócenie duszpasterskie domaga się w znacznej mierze działania wytrwałego, organicznego, wyrażającego drogę wiary każdego ochrzczonego. Do tego konieczna jest katecheza, towarzysząca chrześcijanom w każdej chwili ich życia, a w odniesieniu do dzieci i młodzieży pozwalająca na dorastanie do dorosłości także człowieka wierzącego.

Ewangelizacyjne wyjście ku światu nie polega jednak na mnożeniu inicjatyw, często z dala od prawdziwej ewangelizacji. Tak naucza papież Franciszek, gdy przypomina: *Nie idźmy za głosem syren, które nawołują, by z duszpasterstwa uczynić konwulsyjną serię inicjatyw, bez sięgnięcia do istoty ewangelizacji. Niekiedy wydaje się, że bardziej nam zależy na mnożeniu zajęć niż na byciu otwartymi na innych i troskę o ich relację z Bogiem. Duszpasterstwo, któremu brakuje tej troski, staje się jałowe* (Papież Franciszek, Discorso ai partecipanti all'Incontro promosso dal Pontificio Consiglio per la promozione della nuova evangelizzazione, 21.09.2014).

Koncepcja katechezy w Polsce jest wynikiem przyjęcia tego, co cenne w polskiej tradycji katechetycznej, ścierania się poglądów, opisujących wyzwania, przed którymi staje świat i realistycznego osądu możliwości głoszenia Ewangelii w różnych środowiskach. To dlatego, poza nauczaniem religii w szkole, zakłada duszpasterstwo katechetyczne w parafii oraz wsparcie dla katechezy rodzinnej. Działania te nie powinny być sobie przeciwstawiane. Należy raczej dbać o to, by się wzajemnie uzupełniały.

Punktem wyjścia dla działań katechetycznych winna być ocena sytuacji, w jakiej dzieci i młodzież dorastają. Jak nauczał Benedykt XVI, *wierne i owocne wypełnianie misji wychowania, przed którą staje dzisiaj Kościół, wymaga właściwej oceny sytuacji młodych ludzi, którzy są podmiotem tej misji. Na pierwszym miejscu trzeba widzieć ich sytuację rodzinną, ponieważ dom i rodzina pozostają podstawową kolebką formowania się ludzkiej osoby* (Benedykt XVI, Przemówienie do biskupów polskich przybyłych z racji wizyty „ad limina”, 26.11.2005). Rodzina jest środowiskiem wiary oraz miejscem spotkania i poznawania Pana Boga. Nikt nie może pozbawić rodziców prawa do religijnego wychowania i wykształcenia dzieci. Rodzina nie może tego prawa w całości przerzucać na Kościół i szkołę. Katechezą rodzinną jest codzienna modlitwa, sposób przeżywania niedziel i świąt, szczere zainteresowanie wszystkim, czego dzieci nauczyły się na lekcjach religii, a także troska o właściwe postawy w wychowaniu.

Jednocześnie należy pamiętać, że podstawowym podmiotem katechezy jest parafia (CT 67), na której spoczywa obowiązek koordynowania wysiłków katechetycznych. Wezwanie do misyjnego

przeformułowania priorytetów działalności Kościoła, wyjścia do świata (EG 20), dotyczy w dużej mierze katechezy i parafii. Winna ona być miejscem, w którym dojrzeje wiara wierzących, ale też wspólnotą głoszącą Chrystusa na współczesnych areopagach świata, otwartą na wyjście ku tym, których pociągnie Jezus Chrystus.

W działalność katechetyczną Kościoła, zwłaszcza w kontekście misyjnego wyjścia ku światu, wpisuje się też nauczanie religii w szkole. Daje ono możliwość objęcia procesem formacji chrześcijańskiej uczniów z różnych rodzin i środowisk.

Adresatami *Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* są przede wszystkim twórcy programów nauczania religii. Ze względu na specyficzne potrzeby ewangelizacyjne środowisk, w jakich wychowują się dzieci i młodzi ludzie, potrzebne jest opracowanie różnorodnych programów i podręczników katechetycznych. Celem *Podstawy programowej katechezy* jest stworzenie ram, które umożliwiłyby tę różnorodność przy jednoczesnym zachowaniu pewnej jednolitości katechetycznej na terenie całego kraju. Warto podkreślić jest również założenie dokumentu, polegające na zapewnieniu integralności treści religijnych na poziomie szkoły podstawowej, a następnie ponadpodstawowej. Zadaniem programów będzie zatem skonkretyzowanie założeń przyjętych w niniejszej *Podstawie* po to, aby katecheza wprowadzała w życie religijne (przedszkole), kierowała inicjacją w sakramenty pokuty i pojednania oraz Eucharystii (kl. I-IV szkoły podstawowej), pogłębiała przyłgnięcie do Chrystusa przez proces mistagogii (kl. V-VIII szkoły podstawowej), budowała tożsamość chrześcijańską, umożliwiającą dawanie świadectwa życia chrześcijańskiego (szkoły ponadpodstawowe). Te same zadania oraz oczekiwania wiążą się z prowadzeniem katechezy osób znajdujących się w szczególnych sytuacjach, związanych z niepełnosprawnością.

Podstawa programowa katechezy jest adresowana jednak nie tylko do twórców programów i podręczników. Jej odbiorcami winni stać się także katecheci. Dokument ten bowiem określa, jakie wymagania można i należy postawić przed uczniem uczęszczającym na szkolne lekcje religii, i jakie działania w związku z tym winien podjąć katecheta. Zaprezentowana tu charakterystyka psychologiczna dzieci i młodzieży oraz opis zalecanych warunków i sposobu realizacji stanowią dla katechety drogowskaz, jak formować religijnie katechizowanych, a jednocześnie mają mu dać konkretne narzędzie, przydatne we włączeniu lekcji religii w system wychowawczy szkoły. Z kolei synteza odnosząca się do korelacji edukacji szkolnej i nauczania religii daje katechetom wiedzę o wymaganiach nauczycieli innych przedmiotów oraz stanowi praktyczny przewodnik dla podejmowania działań mających na celu dialog interdyscyplinarny pomiędzy wiarą i różnymi dyscyplinami wiedzy (DOK 73).

Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce, odnosząc się do poszczególnych etapów edukacji szkolnej, zawiera:

- charakterystykę psychologiczną dzieci i młodzieży na danym etapie edukacji;
- *Podstawę programową nauczania religii* (w przedszkolu lub szkole), obejmującą cele katechetyczne – wymagania ogólne, treści oraz wymagania szczegółowe i postawy, następnie zalecane warunki i sposób realizacji;
- syntezę treści – wymagań szczegółowych innych przedmiotów szkolnych, służących korelacji nauczania religii z edukacją szkolną;
- propozycje współpracy środowisk katechetycznych (rodziny i parafii).

TERMINOLOGIA „PODSTAWY PROGRAMOWEJ KATECHEZY KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE”

W *Podstawie programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* posłużono się terminologią respektującą zarówno standardy szkolne, wskazania Kościoła powszechnego dotyczące katechezy, jak też polską tradycję katechetyczną.

Dyrektorium ogólne o katechizacji określa nadrzędny cel katechezy (prowadzenie do wiary dojrzałej – DOK 80), który jest realizowany przez **zadania katechezy** (DOK 85-86; PDK 24-30).

Dokumenty szkolne posługują się pojęciami sformułowanymi w języku wymagań, wynikającym z przyjętych w polskim systemie oświatowym tzw. *europijskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*. Oznacza to, że wiadomości i umiejętności, które uczeń nabywa na każdym etapie edukacyjnym, przedstawione są jako efekty kształcenia. Ze względu na to, że nauczanie religii jest procesem katechetycznym, realizującym wskazania Kościoła, a jednocześnie uwzględniającym kontekst szkolny (DOK 73; PDK 82), *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* wprowadza pojęcie **celów katechetycznych** równoznacznych z **wymaganiami ogólnymi**. Określają one ogólnie sformułowane efekty kształcenia religijnego, które należy osiągnąć w ramach nauczania religii na danym etapie edukacyjnym.

Celom katechetycznym – wymaganiom ogólnym odpowiadają **treści** oraz **wymagania szczegółowe**. Tworzą one katalog wiadomości oraz oczekiwanych umiejętności, jakie uczeń winien przyswoić na danym etapie edukacyjnym. Powiązanie wiadomości z umiejętnościami ma uchronić przed popadnięciem w encyklopedyzm, polegający na przedstawieniu dużej ilości informacji słabo ze sobą powiązanych i nie odnoszących się do świadomości i sprawności ucznia. Z kolei **postawy** ukazują, w jaki sposób treści i wymagania szczegółowe winny oddziaływać na zachowania katechizowanych. Należy z całą mocą zaznaczyć, że postawy nie podlegają ocenie szkolnej. Treści, wymagania szczegółowe oraz pożądane postawy prezentowane są w *Podstawie programowej katechezy* w wersji tabelarycznej, by wskazać ich ścisły związek z zadaniami katechezy.

Korelacja nauczania religii z edukacją szkolną ma uwzględniać te treści przedmiotów nauczania, które są istotne z punktu widzenia celów katechetycznych nauczania religii. W związku z tym *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* zawiera syntezę analogicznego dokumentu prawa szkolnego. Przyjmuje sformułowania zrozumiałe dla tych programistów oświatowych, którzy z pozycji innych przedmiotów szkolnych chcieliby zaproponować nauczaniu religii integrowanie treści. Jednocześnie należy pamiętać, że korelacja nauczania religii z całością edukacji szkolnej oznacza, w zależności od konkretnego kontekstu szkolnego, nie tylko podejmowanie funkcji integrującej, ale niekiedy uzupełniającej lub polemicznej (PDK 83).

Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w *Dyrektorium ogólnym o katechizacji*, należy zwrócić uwagę zwłaszcza na następujące zagadnienia:

- początek świata i sens historii;
- fundament wartości etycznych;
- funkcja religii w kulturze;
- przeznaczenie człowieka;
- relacja ze środowiskiem naturalnym (DOK 73).

Stosowanie korelacji nauczania religii z edukacją szkolną jest potrzebne zarówno ze względów katechetycznych (łączenie doświadczenia życia z wiarą chrześcijańską), dydaktycznych (łatwiejsze przyswojenie tych samych treści, które omawia się w różnych aspektach na poszczególnych lekcjach), jak i wychowawczych (ukazanie uczniom jedności prawdy oraz szacunku do niej).

Formacja to proces wychowywania doceniający istniejącą w człowieku sferę duchową. Proces ten charakteryzuje dostarczanie wewnętrznych impulsów do zgodnego współdziałania oraz wzajemnego oddziaływania na siebie człowieka i środowiska społecznego, poprzez uświadamianie

uczniowi osobistego potencjału w postaci posiadanych przez niego mocnych i słabych stron. Tak rozumiana formacja zakłada pobudzanie potrzeby nieustannego rozwoju.

Edukacja religijna to ogół oddziaływań służących formowaniu zdolności życiowych człowieka w wymiarze religijnym. Zmierza ona do tego, by człowiek stawał się istotą bardziej dojrzałą i świadomie się realizującą, zadomowioną w danej kulturze, zdolną do twórczej krytyki i refleksyjnej afirmacji otaczającej go rzeczywistości. Edukacja religijna jest ukierunkowana na rozwój świadomości i kompetencji osoby oraz jej obecności w świecie. Ma za zadanie doprowadzić osobę do samodzielnego i rozumnego interpretowania ludzkiej egzystencji oraz udzielać jej pomocy w zrozumieniu siebie i świata w kontekście treści wyznawanej religii.

WPROWADZENIE W ŻYCIE RELIGIJNE

Przedszkole

1. Charakterystyka dzieci w wieku przedszkolnym

Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od 3 lat do rozpoczęcia nauki szkolnej. Dziecko w tym okresie podlega intensywnym procesom rozwojowym, zarówno pod względem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, społeczno-moralnym, jak i religijnym. Zmiany w zakresie rozwoju fizycznego, a szczególnie doskonalenie układu nerwowego, tworzą podstawy do szybkiego i intensywnego rozwoju intelektualnego. Wraz z rozwojem fizycznym i poznawczym następuje także rozwój emocjonalny, który umożliwia dziecku w wieku przedszkolnym budowanie coraz lepszych relacji z rówieśnikami i dorosłymi.

O rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym w dużej mierze decydują procesy poznawcze, w których znaczącą rolę odgrywają zdobywane doświadczenia, gdyż myślenie logiczne nie jest jeszcze w pełni rozwinięte. Codzienne doświadczenia budzą w dziecku pytania o otaczającą je rzeczywistość, dzięki którym możliwe staje się poznawanie świata i nawiązywanie z nim kontaktu, jak też odnajdywanie własnego miejsca w gronie rówieśników i większej społeczności. Jednak należy pamiętać, że rozwój dziecka, zwłaszcza w sferze intelektualnej i emocjonalnej może zostać zaburzony przez uzależnienie od telewizji, smartfona czy gier komputerowych.

W tym okresie dziecko próbuje upodobnić się do środowiska, w którym żyje. Owo upodabnianie się wynika z jego zdolności do identyfikowania się oraz naśladowania znaczących dla niego osób czy postaci. Dziecko poznaje swoje otoczenie głównie poprzez identyfikację i naśladownictwo. W ten sam sposób odkrywa normy w nim obowiązujące oraz stara się je stopniowo respektować i przyjmować za własne. Podobna sytuacja występuje także w życiu religijnym: posiadając zdolność do identyfikowania się i naśladownictwa, stara się ono uczestniczyć – choć jeszcze bezkrytycznie – w życiu religijnym znaczących dla niego osób.

Procesy identyfikowania się i naśladownictwa nazywane są procesami socjalizacji, a w przypadku życia religijnego socjalizacji religijnej. U dziecka wiąże się ona zazwyczaj z obrazem religijności dorosłych, zwłaszcza w rodzinie: rodziców, dziadków, wujostwa, kuzynów, a także opiekunów, wychowawców czy katechetów. W żadnym jednak przypadku socjalizacja nie świadczy o autonomicznej religijności dziecka. Wspieranie religijnego rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym winno się zatem charakteryzować towarzyszeniem mu w nabywaniu antropologicznych podstaw przyszłego autonomicznego życia wiarą (DOK 178). Właściwością tego typu działań wychowawczych winny stawać się najpierw naturalne doświadczenia dziecka, umożliwiające pozytywny kontakt ze światem i ludźmi, które z czasem mogą przekształcać się w doświadczenia religijne. Stanowią one bowiem fundament stopniowej inicjacji w życie wiarą, której podmiotem ma być Osoba Boga przyjaznego, zatroskanego o człowieka i o jego szczęśliwe życie. Dlatego w wychowaniu religijnym dzieci w wieku przedszkolnym ogromne znaczenie ma poprawna interpretacja ich codziennych doświadczeń wyrażona językiem prostym, zrozumiałym, pozbawionym zdrobnień i infantylizacji, a jednocześnie poprawnym teologicznie.

Znaczącym celem wychowania religijnego dzieci w wieku przedszkolnym jest również wskazywanie na Boga jako dawcę życia i świata. Dziecko w wieku przedszkolnym, odkrywając piękno otoczenia (co jest szczególnie ważne we współczesnym stechnicyzowanym świecie), potrzebuje poznać jego Dawcę – dobrego Boga, który chce, aby każdy człowiek cieszył się światem. Religijna interpretacja doświadczeń dziecka pomaga mu także w odkrywaniu jego miejsca w świecie, w najbliższym środowisku i we wspólnocie Kościoła. Stąd bardzo ważne jest rozwijanie w dziecku przyjaznego odniesienia do ludzi. W tym kontekście niezbędne jest łączenie prawidłowego obrazu Boga z wymogiem traktowania innych ludzi z miłością, zarówno w sytuacjach zabawy, zgody, jak i nieporozumień czy konfliktów.

W procesie wychowania inspirowanego wiarą należy wskazać dziecku na Boga obecnego, bliskiego, troszczącego się o człowieka, pełnego miłości do ludzi. Dziecko w wieku przedszkolnym

potrzebuje odkrywać miłość Boga w kontaktach z bliskimi mu osobami: rodzicami, opiekunami, dziadkami, rodzeństwem, wychowawcami, katechetami.

W inicjowanych procesach wychowania w duchu wiary należy pomóc dziecku, by umiało spotkać Boga w konkretnych wydarzeniach i ludziach ze swego otoczenia, a następnie wyraziło to doświadczenie przed Bogiem w modlitwie. Treści religijne winny być zatem związane ze stawianymi przez dziecko pytaniami, nawiązującymi do jego codziennych doświadczeń. Wówczas udzielane odpowiedzi będą naturalnym wyjaśnieniem zdobywanych doświadczeń i drogą do odkrywania, poznawania i ukochania Boga.

2. Podstawa programowa nauczania religii w przedszkolu

a. Cele katechetyczne - wymagania ogólne

Katecheza na etapie przedszkola wprowadza w relację z osobowym Bogiem i wynikające z niej konsekwencje dla życia chrześcijańskiego. Czerpie z Pisma Świętego i liturgii Kościoła w celu kształtowania podstaw wiary w Boga, który w Jezusie Chrystusie – Synu Bożym objawia miłość do ludzi. Wspomaga w budowaniu zaufania do osobowego Boga. Kształtuje relacje z Bogiem i ludźmi oparte na przykazaniu miłości Boga i bliźniego.

I. Odkrywanie Tajemnicy osobowego Boga objawiającego ludziom swoją miłość. Pomoc w odkrywaniu Pisma Świętego jako słowa Pana Boga skierowanego do ludzi. Ukazanie Boga objawiającego swoją miłość do ludzi poprzez stworzenie i odkupienie.

II. Ukazanie Jezusa Chrystusa – Syna Bożego zrodzonego z Maryi. Zapoznanie z Osobą Jezusa Chrystusa, który przychodzi do ludzi, naucza, uświęca i zbawia. Ukazanie roli Maryi w dziele zbawienia.

III. Zapoznanie z najważniejszymi wydarzeniami z życia Jezusa Chrystusa świętowanymi w roku liturgicznym. Świętowanie zbawczych wydarzeń w rodzinie i wspólnocie Kościoła.

IV. Kształtowanie miłości do Boga i opartej na niej relacji z ludźmi. Zapoznanie z przykazaniem miłości Boga i bliźniego. Ukazanie świętych jako przyjaciół Pana Boga.

b. Treści, wymagania szczegółowe i postawy uczniów

Zadanie katechezy	Treści	Wymagania szczegółowe	Postawy (nie podlegające ocenie)
		Wiedza i umiejętności Dziecko:	Dziecko:
A. Rozwijanie poznania wiary	A.1. Bóg objawiający swoją miłość do ludzi poprzez stworzenie i odkupienie. A.2. Jezus Chrystus przychodzi do ludzi, naucza, uświęca i zbawia. A.3. Maryja – Matka Jezusa i Matka nasza. A.4. Aniołowie – posłańcami Boga i opiekunami ludzi A.5. Święci przyjaciółmi Pana Boga.	A.1.1. opowiada poznane wydarzenia z życia Jezusa Chrystusa, A.1.2. wskazuje na świat i ludzi jako dzieło dobrego Boga Stworzyciela, A.1.3. wymienia, w jaki sposób Pan Bóg objawia ludziom swoją miłość, A.2.1. wyjaśnia, że przez chrzest staje się dzieckiem Bożym, A.5.1. wyjaśnia, dlaczego niektórych przyjaciół Pana Jezusa nazywamy świętymi	A.1.a. wierzy Panu Bogu, A.1.b. dostrzega dary Bożej miłości, A.5.a. wyraża radość z przynależności do Bożej rodziny, A.5.b. odnosi się z szacunkiem i troską do innych członków Bożej rodziny.

B. Wychowanie liturgiczne	B.1. Rok liturgiczny świętowaniem zbawczych wydarzeń w rodzinie i wspólnocie Kościoła.	B.1.1. przyporządkowuje wydarzenia z życia Pana Jezusa do okresów roku liturgicznego, B.1.2. wymienia przedmioty kultu religijnego, B.1.3. wskazuje religijny wymiar znaków i sens symboli, B.1.4. prezentuje najważniejsze postawy liturgiczne	B.1.a. świętuje wydarzenia zbawcze w roku liturgicznym, B.1.b. uczestniczy w liturgii
C. Formacja moralna	C.1. Przykazanie miłości Boga i bliźniego. C.2. Pismo Święte słowem Pana Boga skierowanym do ludzi.	C.1.1. wyjaśnia znaczenie przykazania miłości Boga i bliźniego, C.1.2. wymienia sposoby życia w przyjaźni z Panem Bogiem na przykładzie poznanych świętych	C.1.a. żyje przykazaniem miłości, C.1.b. szanuje przedmioty kultu, C.1.c. kocha Pana Boga C.1.d. ocenia swoje zachowanie w świetle przykazania miłości Boga i bliźniego C.2.a. wyraża szacunek do słowa Bożego i księgi Pisma Świętego,
D. Wychowanie do modlitwy	D.1. Modlitwa przyjaciół Pana Jezusa.	D.1.1. wykonuje gesty religijne typowe dla chrześcijanina, D.1.2. recytuje podstawowe modlitwy, D.1.3. podaje z pamięci treść przykazania miłości Boga i bliźniego	D.1.a. wyraża miłość do Pana Boga w różnych formach modlitwy, D.1.b. modli się, D.1.c. ufa Panu Bogu
E. Wychowanie do życia wspólnotowego	E.1. Jezus Chrystus zaprasza do przyjaźni z Bogiem i ludźmi. E.2. Chrzest włączeniem we wspólnotę Kościoła.	E.1.1. wymienia sposoby budowania wspólnoty przyjaciół Pana Jezusa, E.2.1. wyjaśnia, że przez chrzest zostaje włączony do wspólnoty Kościoła	E.1.a. dostrzega potrzeby bliźnich i troszczy się o nich
F. Wprowadzenie do misji	F.1. Chrzest udziałem w posłannictwie Jezusa Chrystusa.	F.1.1. wymienia sposoby okazywania przynależności do przyjaciół Pana Jezusa	F.1.a. angażuje się w działania na rzecz misji

c. Zalecane warunki i sposób realizacji

W trosce o prawidłowy rozwój religijny oraz przebieg wychowania i kształcenia dzieci w wieku przedszkolnym należy uwzględnić następujące uwarunkowania:

- Procesy wychowania winno charakteryzować wspomaganie dziecka w nabywaniu umiejętności religijnego interpretowania życiowych wydarzeń oraz otaczającej go rzeczywistości.

- Procesom wychowania religijnego winno towarzyszyć wtajemniczenie chrześcijańskie, którego owocem jest spotkanie z Jezusem Chrystusem wraz z podejmowaną decyzją okazywania Mu bezwarunkowego posłuszeństwa i zaufania.
- Procesy wspomagania dziecka w jego dążeniach do spotkania z Jezusem należy wspierać działaniami umożliwiającymi poznanie Go oraz przyłgnięcie do Niego.
- Biorąc pod uwagę małą zdolność koncentracji dziecka w wieku przedszkolnym, niezbędne jest urozmaicenie metod właściwych dla pracy dydaktycznej na tym etapie rozwoju.
- Należy zadbać o to, by środowisko edukacyjne (wyposażenie sali, materiały katechetyczne itp.) spełniały wymogi stawiane edukacji w wieku przedszkolnym. Z tych samych powodów niezbędna jest ścisła współpraca katechetów z rodzicami dzieci.

d. Korelacja nauczania religii z wychowaniem przedszkolnym

W obszarze rozwoju fizycznego:

- Wykorzystanie zabaw ruchowych, konstrukcyjnych oraz ćwiczeń kształtujących nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała.

W obszarze rozwoju emocjonalnego:

- Stwarzanie warunków do:
 - rozpoznawania i nazywania podstawowych emocji, radzenia sobie z ich przeżywaniem;
 - szanowania emocji swoich i innych osób;
 - adaptacji w otoczeniu;
 - rozróżniania emocji i uczuć.

W obszarze rozwoju społecznego:

- Wspomaganie w rozwijaniu:
 - poczucia wartości własnej i innych osób;
 - nawiązywania relacji rówieśniczych w duchu wartości;
 - poczucia przynależności do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej i innych;
 - nawyków stosowania zwrotów grzecznościowych;
 - zdolności w ocenie swojego zachowania;
 - współdziałania z innymi dziećmi i dorosłymi.

W obszarze rozwoju poznawczego:

- Wspomaganie w:
 - odróżnianiu elementów świata fikcji od rzeczywistości;
 - odpowiadaniu na pytania i ustalaniu kolejności zdarzeń;
 - czytaniu obrazów, nazywaniu symboli i znaków;
 - posługiwaniu się pojęciami dotyczącymi następstwa czasu;
 - rozumieniu pojęć dotyczących zjawisk przyrodniczych.

3. Współpraca środowisk

Sam przekaz wiedzy religijnej, pozbawiony odniesienia do świata dziecięcych przeżyć, ma małą wartość wychowawczą i katechetyczną. Katecheza dziecka podejmowana w rodzinie, przedszkolu i parafii winna przede wszystkim umożliwiać mu stopniowe otwarcie się na Boga. Ma też zapewnić poprawne kształtowanie obrazu Boga, dostrzeżenie Jego obecności w świecie, w życiowych doświadczeniach i codziennych wydarzeniach. Jej zadaniem jest uwrażliwienie dziecka na słuchanie orędzia Bożego skierowanego do człowieka, poprawne rozumienie znaków i symboli religijnych. Katecheza powinna również budzić pozytywne nastawienie do ludzi, chrześcijańską interpretację codziennych wydarzeń, wychowanie do modlitwy oraz formację liturgiczną, społeczną i moralną.

Obok wiadomości potrzebna jest jeszcze umiejętność łączenia ich z życiem w konkretnych sytuacjach. Z tego też względu ważne są umiejętności wychowawcze katechety, jego osobowość, a

także świadectwo, jakie daje swoim życiem. Wychowanie religijne dziecka na tym etapie musi dokonywać się z uwzględnieniem bliskiej współpracy katechety i podstawowych środowisk wychowawczych, które stawiają przed dzieckiem podobne wymagania i konsekwentnie respektują te same zasady.

a. Rodzina

1. Proces wychowania religijnego dzieci w wieku przedszkolnym bazuje głównie na osobowości i stopniu dojrzałości religijnej rodziców, opiekunów, dziadków, rodziców chrzestnych i osób najbliższych. Na rozwój religijny dziecka w dużym stopniu wpływa jego doświadczenie powstałe w kontakcie z otaczającymi je osobami, zwłaszcza tymi, które mają dla niego znaczenie emocjonalne. Z tego powodu należy uświadamiać rodzicom, opiekunom, dziadkom, a także rodzicom chrzestnym, że dziecko potrzebuje przejawów bliskości, miłości i przyjaźni ludzi. Pozwoli mu to odkryć, że Bóg objawia swoją miłość i przyjaźń. W oparciu o doświadczenie doznawanej miłości kształtuje się w świadomości dziecka prawidłowy obraz Boga. Dodatkowo dziecko wymaga przykładu życia religijnego dorosłych, ich modlitwy, uczestnictwa w liturgii i innych praktyk religijnych.
2. Współpraca z rodzicami winna zmierzać także do uświadamiania im, że dziecko identyfikuje się z ich postawami religijnymi i je naśladuje. Zasada ta ma zastosowanie przede wszystkim w przejmowaniu od rodziców konkretnych praktyk religijnych i uczestnictwie w życiu religijnym dorosłych. Trzeba jednak pamiętać, że naśladowanie dorosłych tylko na stosunkowo krótki czas może dostarczać dziecku argumentów do prowadzenia i rozwijania życia religijnego. Stąd też już na etapie wieku przedszkolnego niezbędne jest wspieranie go w stopniowym nabywaniu zdolności dochodzenia do religijności autonomicznej.
3. Rodzice, którzy zazwyczaj stanowią dla dziecka w wieku przedszkolnym największy autorytet, winni podejmować świadome działania umożliwiające mu odkrywanie Boga jako autentycznego obrońcy człowieka. Wyrazem Jego troski o dobro ludzi są między innymi przykazania, spośród których najważniejsze jest przykazanie miłości. W procesie wychowania inspirowanego wiarą ważne jest zatem, aby ten aspekt był stopniowo przybliżany dziecku. Początkiem związku człowieka z Bogiem jest chrzest święty, który też winien stanowić ważny punkt odniesienia dla wychowania religijnego dziecka.

b. Parafia

1. Katecheza dzieci w wieku przedszkolnym jest ściśle powiązana z wychowaniem w wierze, dlatego powinna wprowadzać dzieci do świętowania wiary w rodzinie i z rodziną. Katecheza dzieci w wieku przedszkolnym winna być uzupełniana doświadczeniami spotkania z Bogiem we wspólnocie świętującej wydarzenia zbawcze w liturgii oraz innych wydarzeniach parafialnych: nabożeństwa okolicznościowe, procesje itp.
2. W diecezjach, w których jest praktyka wczesnej Komunii Świętej, może to być czas przygotowania dzieci do pełnego uczestnictwa we Mszy Świętej